

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 116/07-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť maloletého P. M., zastúpeného zákonnou zástupkyňou - matkou H. M., obaja bytom K., právne zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 48 Er 602/2006 (pôvodne vedenej pod sp. zn. E 215/02), za účasti Okresného súdu Košice II, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo maloletého P. M., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 48 Er 602/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. E 215/02) p o r u š e n é b o l o .

2. Maloletému P. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do rúk jeho zákonnej zástupkyne matky H. M. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť maloletému P. M. trovy právneho zastúpenia v sume 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. januára 2007 doručená sťažnosť maloletého P. M. (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „maloletý sťažovateľ“), zastúpeného zákonnou zástupkyňou - matkou H. M. (ďalej len „zákonná zástupkyňa“ alebo „matka maloletého sťažovateľa“), obaja bytom K., právne zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 48 Er 602/2006 (pôvodne vedenej pod sp. zn. E 215/02).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. E 215/02-14 zo 14. februára 2002 nariadil výkon rozhodnutia odpísaním z účtu v peňažnom ústave na uspokojenie prednostnej pohľadávky výživného pre maloletého sťažovateľa v sume 93 500 Sk ako oprávnenej osoby proti povinnému - otcovi sťažovateľa.

Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 54/02 z 13. novembra 2002 rozhodol o porušení základného práva zákonnej zástupkyne maloletého sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom pod sp. zn. E 215/02 a prikázal okresnému súdu postupovať v tomto konaní bez zbytočných prietáhov. Okresný súd napriek uvedenému príkazu ústavného súdu vo veci ďalej konal len na návrh povinného, keď uznesením z 27. januára 2003 rozhodol o čiastočnom zastavení výkonu rozhodnutia do sumy 3 000 Sk a v prevyšujúcej časti návrh zamietol.

Na základe návrhu zákonnej zástupkyne sťažovateľa okresný súd uznesením z 18. júna 2004 „... zastavil exekúciu čiastočne a ponechal ju v platnosti do sumy 34.500.- Sk. Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. 9. 2004 sp. zn. 11 CoE 64/04-43 bolo zrušené uznesenie súdu zo dňa 18. 6. 2004 a teda ponechané v platnosti uznesenie súdu z 27. 1. 2003“. Ústavný súd ďalším nálezom č. k. IV. ÚS 187/05-24 z 13. septembra 2005 rozhodol o porušení základného práva zákonnej zástupkyne sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom „Ústavný súd zatiaľ nerozhodoval o právach mal. sťažovateľa“.

Z príloh predložených k sťažnosti vyplýva, že zákonná zástupkyňa sťažovateľa podala 15. augusta 2001 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu v odpovedi č. Spr. 2379/01 z 15. októbra 2001 uviedol, že sťažnosť považuje za dôvodnú.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby vo veci jeho sťažnosti ústavný súd vydal nasledovný nález:

„Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 215/02 porušil základné právo mal. P. M., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice II prikazuje konať vo veci mal. P. M. vedenej pod sp. zn. E 215/02 bez zbytočných prietáhov.

Mal. P. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 160.000.- Sk, ktoré je mu povinný Okresný súd Košice II vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu do rúk zák. zástupkyne H. M.

Okresný súd Košice II je povinný vyplatiť P. M. trovy konania 5.788.- Sk do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu na účet advokátky JUDr. D. S., K.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 116/07-11 zo 17. mája 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu o tom, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu k sťažnosti bolo ústavnému súdu doručené 7. júna 2007. Predseda okresného súdu v tomto vyjadrení poukázal na nálezy ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/02 z 13. novembra 2002 a č. k. IV. ÚS 187/05-24 z 13. septembra 2005, v ktorých ústavný súd rozhodol o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru matky maloletého sťažovateľa v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. E 215/02. Predseda okresného súdu ďalej vo svojom vyjadrení uviedol prehľad úkonov vykonaných v danej veci v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 187/05-24 z 13. septembra 2005 a poznamenal, že:

„Dňa 9. 8. 2006 dala vyššia súdna úradníčka súdnej kancelárii pokyn na pripojenie spisu Okresného súdu Košice II, č. k. 7 T 494/01, ktorého predmetom bolo trestné konanie vedené proti J. M. vo veci neplnenia si jeho vyživovacej povinnosti k deťom J. M. a P. M. Spis bol vyššej súdnej úradníčke predložený dňa 7. 9. 2006.

Uznesením zo dňa 1. 6. 2007 exekučný súd námietkam povinného proti exekúcii vyhovel. ...

Rozhodnutím o námietkach povinného boli prietahy v konaní odstránené a bol odstránený stav právnej neistoty sťažovateľa. Preto navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky ústavnej sťažnosti nevyhovel.“

Právna zástupkyňa maloletého sťažovateľa v stanovisku z 18. júna 2007 uviedla:

„Súhlasím s obsahom hore označeného vyjadrenia predsedu Okresného súdu Košice II v tom, že v odôvodnení oboch nálezov ústavného súdu č. k. I. ÚS 54/02 z 13. novembra 2002 a IV. ÚS 187/05-24 zo dňa 13. 9. 2005 je opísaný postup súdu v konaní o výkon rozhodnutia proti povinnému J. M., keď dva razy bolo už porušené základné právo zákonnej zástupkyne mal. sťažovateľa. ... Za ďalší zbytočný prietah považujem pomalé konanie exekútora od podania jeho návrhu na pokračovanie v exekúcii súdnym exekútorom do vydania poverenia a aj súdu od vydania poverenia na vykonanie exekúcie dňa 3. 3. 2006 do 9. 8. 2006 (päť mesiacov), kedy až bol daný pokyn na pripojenie spisu toho istého súdu 7 T 494/01, čo v rámci toho istého súdu trvalo takmer jeden mesiac a súdu celkove trvalo neprimerane dlho rozhodovanie o námietkach povinného o ktorých rozhodol až dňa 1. 6. 2007 uznesením...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 48 Er 602/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. E 215/02).

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníkov konania a 3) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP a ako súčasť prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť vecí“, ústavný súd už v predchádzajúcich nálezoch sp. zn. I. ÚS 154/02 a sp. zn. IV. ÚS 187/05 uviedol, že konanie o nariadenie výkonu rozhodnutia vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu

povahu sporu nemožno hodnotiť ako zložitú vec. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení netvrdil, že ide o zložitú vec.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade je s'ťažovateľ maloletý, a preto skúmanie tohto kritéria u maloletého účastníka konania nemá opodstatnenie (m. m. II. ÚS 2/01, IV. ÚS 301/04), možno ale zohľadniť správanie jeho zákonnej zástupkyne (matky s'ťažovateľa) v tomto konaní (m. m. IV. ÚS 92/03, IV. ÚS 301/04). V súvislosti s uvedeným ústavný súd po preskúmaní spisu konštatoval, že neexistuje žiadna okolnosť, ktorou by zákonná zástupkyňa s'ťažovateľa prispela k zbytočným priet'ahom v namietanom konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd z nálezov sp. zn. I. ÚS 54/02 z 13. novembra 2002 a č. k. IV. ÚS 187/05-24 z 13. septembra 2005 zistil, že okresný súd bol bez relevantného dôvodu v konaní sp. zn. E 215/02 nečinný od 24. januára 2001 do 16. októbra 2001, od 6. mája 2002 do 6. septembra 2002, od 27. januára 2003 do 18. júna 2004 a od 28. októbra 2004 do 24. mája 2005.

Ústavný súd preskúmal konanie vedené pod sp. zn. E 215/02 aj v období od vydania a nadobudnutia právoplatnosti nálezov č. k. IV. ÚS 187/05-24 z 13. septembra 2005. Z obsahu spisu vedeného pod sp. zn. E 215/02 bolo zistené, že okresnému súdu bol 2. decembra 2005 doručený návrh zákonnej zástupkyne s'ťažovateľa na vykonanie

exekúcie predajom hnutelných alebo nehnuteľných vecí vo vlastníctve povinného. Okresný súd následne vykonával procesné úkony súvisiace s predmetom konania (vylúčenie spisu vedeného pod sp. zn. 54 Ed 13/2005, vyznačenie právoplatnosti relevantného uznesenia Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 CoE 64/04-43 z 30. septembra 2004, prevedenie predmetnej veci vedenej pod sp. zn. E 215/02 do registra Er, kde jej bola pridelená sp. zn. 48 Er 602/2006, vydanie poverenia na vykonania exekúcie a ďalších prípisov). Okresný súd bol však opätovne v tomto konaní bez relevantného dôvodu nečinný od 7. septembra 2006 do 1. júna 2007, keď uznesením č. k. 48 Er 602/06-84 námietkam povinného proti exekúcii vyhovel.

Na základe toho ústavný súd uzavrel, že v označených obdobiach došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd aj napriek zisteniu, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. E 215/02 (v súčasnosti vedenej pod sp. zn. 48 Er 602/2006) konal bez zbytočných priet'ahov, vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/02 z 13. novembra 2002.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj žiadosťou s'ťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. S'ťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 160 000 Sk s odôvodnením pretrvávajúceho pocitu „... právnej neistoty v to, kedy súd konečne vymôže celé dlžné výživné priznané mu súdom k rukám jeho zák. zástupkyne a kedy v súlade so zákonom súd ukončí exekučné konanie, ak ani po siedmich rokoch nevykonal exekúciu v celom rozsahu ako to vyplýva z tu pripojeného upovedomenia súdneho exekútora“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom, zložitost' veci, správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania, povahu prerokovanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia pre s'ťažovateľa v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún) primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. D. S. v konaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa s'ťažovateľa v podaní z 18. júna 2007 žiadala priznať a uhradiť trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej pomoci v celkovej sume 8 682 Sk. Vzhľadom na to, že trovy konania vyčíslené advokátkou neprekračovali sumu podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ňou požadovanej. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto nálezu rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. augusta 2007